Kirjallinen kysymys KK 1040/2020 vp

Tiina Elo vihr ym.

Kirjallinen kysymys ekologisen kompensaation käyttöönotosta luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Ihmiskunta on täysin riippuvainen luonnosta ja sen tarjoamista ekosysteemipalveluista. Hallitustenvälisen luontopaneeli IPBES:n mukaan luontokato on nyt nopeampaa kuin koskaan ihmiskunnan historiassa. Maailman talousfoorumin juuri julkaisemassa raportissa ilmastonmuutoksen torjunnan epäonnistuminen ja luonnon monimuotoisuuden romahdus ovat molemmat kuuden vakavimman ihmiskuntaa uhkaavan riskin joukossa. Suomi on osaltaan sitoutunut pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen.

Yksi keino luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseen on ekologinen kompensaatio. Ekologisella kompensaatiolla tarkoitetaan periaatetta, jonka mukaan luonnon monimuotoisuutta vaurioittavan toiminnan haittoja hyvitetään suojelemalla luontoa ja parantamalla heikentyneitä elinympäristöjä toisaalla. Koska kaikkia luontohaittoja on yhteiskunnan kehityksessä mahdotonta välttää, ekologisen kompensaation käyttöönotto on välttämätön toimenpide, jotta luontokato voidaan pysäyttää.

Ennen kompensaatioon ryhtymistä on kuitenkin aina pyrittävä minimoimaan hankkeiden aiheuttamat haitat hyvällä suunnittelulla ja vain välttämättömiä hankkeita sallimalla. Viimesijaisena keinona haitat pitää kompensoida. Luontokadon pysäyttävässä ja luonnon kokonaisheikentymättömyyteen tähtäävässä kompensaatiossa hyvityksen kohde voi olla luontotyyppi tai laajempi alueellinen kokonaisuus.

Hallitusohjelmaan on kirjattu ekologisen kompensaation käytön pilotointi esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa ja lainsäädännön uudistustarpeiden arviointi kokemusten perusteella. Ekologista kompensaatiota kehitetäänkin parhaillaan osana luonnonsuojelulainsäädännön sekä maankäyttö- ja rakennuslain uudistamista. Lähtökohdan näissä uudistuksissa tulee olla, että lainsäädäntö toimii ekologisen kompensoinnin osalta yhtenä kokonaisuutena.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa luontotyyppien suojelu on avainasemassa. Luonnonsuojelulain uudistuksen tueksi asetettu monitieteellinen tutkijaryhmä on todennut, että luonnonsuojelulaki ei yksinään voi kääntää luonnon heikkenemiskehitystä. Luontokadon pysäyttäminen ei onnistu vain luonnonsuojelualueiden avulla, vaan se on huomioitava kaikessa yhteiskunnallisessa toiminnassa. Erityisen tärkeää luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on luonnonvaroja ja maankäyttöä koskevassa lainsäädännössä.

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 1040/2020 vp

Luonnonsuojelulaki kieltää jo nyt luonnonsuojelulain turvaamien luontotyyppien heikentämisen. Lain piirissä olevilla kohteilla ekologinen kompensaatio on toteutettava huolella, jottei se käänny tavoitettaan vastaan. Sen on oltava aina viimesijainen keino, kun poikkeamista luonnonsuojelulaista harkitaan erityisen painavista syistä ja haittoja ei voida estää. Sitä voisi siis käyttää vain tapauksissa, joissa ei ole muuta mahdollista ratkaisua. Ekologisen kompensaation käyttöönotto luonnonsuojelulain piirissä ei saa johtaa siihen, että se tulkittaisiin luvaksi heikentää jo suojellun ympäristön luontoarvoja, kunhan ne kompensoidaan toisaalla.

Luontopaneeli tarkastelee parhaillaan erilaisia kestävän elvytyksen hankkeita luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Luontopaneelin näkökulma on, että jos elvytystoimi heikentää luonnon monimuotoisuutta, on haitat ylikompensoitava. Se tarkoittaa sitä, että aiheutettu haitta kompensoidaan täysimääräisesti, jotta hankkeessa saavutetaan luonnon kokonaisheikentymättömyys, ja sen lisäksi samalla edellytetään tehtäväksi monimuotoisuutta lisääviä toimenpiteitä, jolloin elvytystoimet kääntyvät luonnon kannalta nettopositiivisiksi. Ylikompensointi on ainoa keino parantaa luonnon monimuotoisuuden tilaa, ei pelkästään estää sen huononemista entisestään.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä varmistaakseen, että ekologinen kompensaatio otetaan käyttöön luonnonvaroja ja maankäyttöä koskevilla sektoreilla luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi, kuitenkin niin, ettei luonnonsuojelulain piirissä olevien lajien ja luontotyyppien heikentämistä mahdollisteta kompensaatiovelvoitteen varjolla?*

Helsingissä 28.1.2021

Tiina Elo vihr
Atte Harjanne vihr